

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

รณกร สุภจินต์*

บทคัดย่อ

สหกรณ์ไทยมีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ในการรวมตัวกันของคณะบุคคลด้วยความสมัครใจช่วยเหลือกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ที่มีผลต่อคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากหัวหน้าบัญชีหรือเทียบเท่า จำนวน 220 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL 10.20 ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของระบบสารสนเทศทางการบัญชี และความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ที่มีต่อคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า ($\chi^2/df=1.321$, GFI=0.976, AGFI=0.929, CFI= 0.997, RMSEA=0.038, SRMR=0.029) ระบบสารสนเทศทางการบัญชีส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ และคุณภาพรายงานการเงิน นอกจากนี้ยังส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานการเงิน โดยมีความโปร่งใสของระบบสารสนเทศเป็นตัวแปรส่งผ่าน สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพรายงานการเงินได้ร้อยละ 82.70 ($R^2=0.827$) ดังนั้นคณะกรรมการสหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมธุรกิจ ซึ่งนำไปสู่คุณภาพรายงานทางการเงินและส่งเสริมความยั่งยืนของสหกรณ์ และสังคมจะได้ประโยชน์จากคุณภาพรายงานการเงินเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศทางการบัญชี, ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ, คุณภาพรายงานการเงิน, สหกรณ์ออมทรัพย์

* อาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Corresponding author, email: wirachaisu@hotmail.com, Tel. 0805003966

Received : September 17, 2024; Revised : November 22, 2024; Accepted : December 9, 2024

Accounting Information System and Financial Report Quality of Saving Cooperatives

Ronnakorn Suphachin*

Abstract

Thai cooperative is significant for operation, promotion, and development in Thailand. This study were to develop and examine a causal relationship model of accounting information system and information system transparency that affected financial report quality of saving cooperatives. Data were collected through questionnaires from 220 chief accountants or equivalent positions and analyzed using LISREL 10.20. The result revealed that the developed causal relationship model of accounting information system and information system transparency affecting financial reports quality of saving cooperative with empirical data ($\chi^2/df=1.321$, GFI=0.976, AGFI=0.929, CFI=0.997, RMSEA=0.038, SRMR=0.029). Accounting information system had a direct positive effect on information system transparency and financial report quality. Moreover, it had an indirect positive effect on financial report quality, with information system transparency as a mediating variable. The total effect of the model can predict the financial report quality at 82.70 percent ($R^2=0.827$). Thus, cooperative boards should focus on accounting information system to improve financial report quality and promotion cooperative sustainability. Finally, financial report quality can provide benefits to society by giving a perspective on improved characteristics, and be used to make operations more efficient and more effective.

Keywords : Accounting information system, Information system transparency, Financial report quality, Saving cooperatives

* Instructor, Faculty of Economics, Maejo University

Corresponding author, email: wirachaisu@hotmail.com, Tel. 0805003966

Received : September 17, 2024; **Revised :** November 22, 2024; **Accepted :** December 9, 2024

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ท่ามกลางความท้าทายของปัญหาและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลส่งผลกระทบต่อระบบการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจทั่วโลก จึงเป็นที่มาของแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) วิสัยทัศน์ คือ “สหกรณ์เข้มแข็งและเป็นองค์กรสมรรถนะสูงด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” เพื่อยกระดับขีดความสามารถเชิงธุรกิจ สหกรณ์ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สามารถบริการสมาชิกได้อย่างทั่วถึง (คณะกรรมการพัฒนาการ สหกรณ์แห่งชาติ, 2567) ประเทศไทยมีสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้งสิ้น 1,354 แห่ง โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ เอกชนและอื่นๆ มีจำนวนมากที่สุด 525 แห่ง หรือร้อยละ 38.78 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น รองลงมาเป็น สหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร จำนวน 182 แห่ง หรือร้อยละ 13.44 และสหกรณ์ออมทรัพย์ราชการอื่นๆ จำนวน 168 แห่ง หรือร้อยละ 12.41 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งสิ้น มีสมาชิก จำนวน 3.44 ล้านคน ทุนดำเนินงาน 3.3 ล้านล้านบาท ประมวลผลข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2567) ในการ ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลส่งผลให้ทุกระบบงานขององค์กรต้องมีระบบเน็ตเวิร์ค เพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลโดยสะดวก อย่างไรก็ตามมีผลเสียด้านความถูกต้องของข้อมูล และอาจเกิดการทุจริต และผิดพลาดในระบบงานได้โดยง่าย (ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา คำพิทักษ์, 2563) ดังนั้น การ เปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติงานเข้าสู่ระบบสารสนเทศที่ทันสมัยจึงมีผลกระทบต่อวิธีการบริหารจัดการของทุก หน่วยงานส่งผลต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้วางแผนและตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของ ผู้บริหารมากขึ้น (สาวิตรี พรหมรักษา และ ดารณี เอื้อชนะจิต, 2564)

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีความสำคัญต่อคุณภาพรายงานทางการเงินและสมาชิกของ สหกรณ์ เพราะการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ขับเคลื่อนโดยสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของและลูกค้าของสหกรณ์เป็น กลุ่มเดียวกัน โดยสมาชิกสามารถใช้ข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจหรือควบคุมการดำเนิน กิจการสหกรณ์โดยการรับรองงบการเงินในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีตามข้อบังคับของสหกรณ์ (Sangkaew et al., 2024) ดังนั้นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบการเงิน กิจการสามารถนำเทคโนโลยี สารสนเทศทางการบัญชีที่มีความยืดหยุ่น มีความน่าเชื่อถือ และมีความง่ายในการใช้งานในการตัดสินใจทาง เศรษฐกิจ (Agus et al., 2023)

ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศส่งผลต่อความน่าเชื่อมั่นในคุณภาพรายงานการเงินสหกรณ์ เพราะเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสีย ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา มีข่าวการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่เป็นระยะๆ สาเหตุหลักมาจากจุดอ่อนของระบบสารสนเทศที่ไม่ สามารถตรวจสอบ ติดตามกระบวนการต่างๆ ได้ ทำให้ขาดความโปร่งใสเปิดโอกาสให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมี อำนาจเพียงฝ่ายเดียว สมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงข้อมูลของสหกรณ์โดยตรงได้ยาก (Ramos et al., 2024) ส่งผลให้สมาชิกและผู้ใช้งบการเงินของสหกรณ์ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพรายงานการเงินของ สหกรณ์ (Sangkaew et al., 2024) ดังนั้นการเพิ่มความโปร่งใส่ช่วยให้การจัดการและการดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในระบบสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ การตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินสหกรณ์มีความถูกต้องมากขึ้น (Rossi & Lenzini, 2020; กิตติมา จึงสุวดี และ คณะ, 2565)

คุณภาพรายงานทางการเงินมีความสำคัญต่อสหกรณ์ส่งผลให้สหกรณ์ต้องจัดการการเงินอย่างถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการบัญชีสหกรณ์และสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้การเงินสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2567; สภาวิชาชีพบัญชี, 2564) คุณภาพของรายงานทางการเงินที่มีความถูกต้องสูงช่วยให้การตัดสินใจทางการเงินขององค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Serazzi et al., 2023) ทุกองค์กรจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชีเพื่อช่วยให้การบันทึกบัญชีมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และการใช้เทคโนโลยีทางการเงินที่ทันสมัยทำให้องค์กรสามารถวางแผนและควบคุมการเงินและรายงานการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุทธิชัย ชันทอง และ ขจิต ฌ กภาพสินธุ์, 2564)

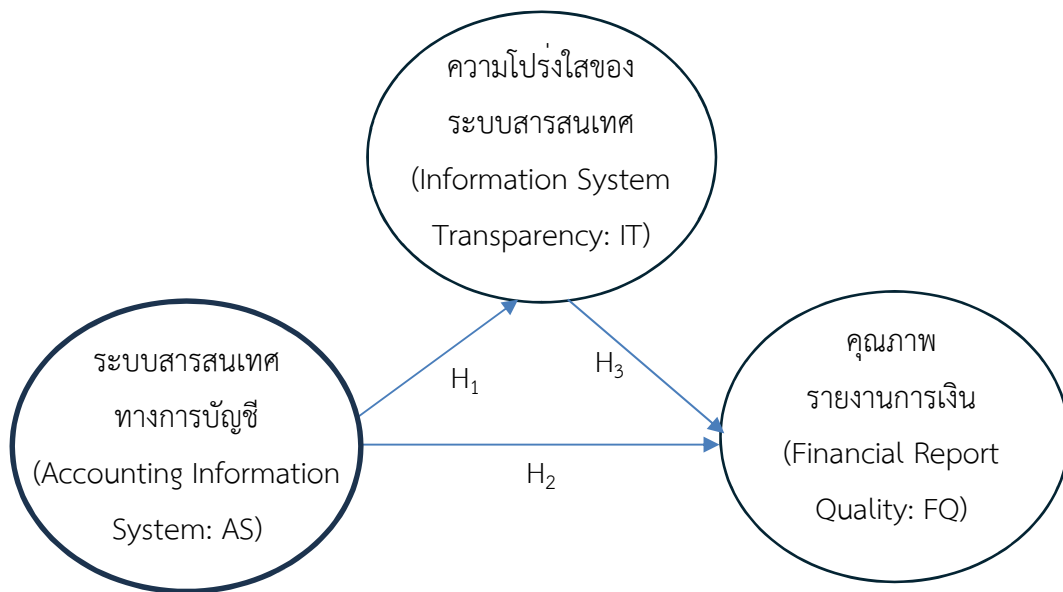
จากประเด็นความสำคัญและปัญหาที่กล่าวข้างต้นเนื่องจากยังมียังงานวิจัยเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการเงินและคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยมีไม่มากนัก ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชีส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างไรและระดับใด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางให้สหกรณ์ออมทรัพย์พัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินให้ทันสมัยจนเป็นเครื่องมือเพิ่มคุณค่า และปรับปรุงการปฏิบัติงานฝ่ายบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชีและความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ที่มีผลต่อคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้สังเคราะห์ขึ้นจากแนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชี ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ และคุณภาพรายงานการเงิน เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชี ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ งานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานการเงิน เช่น งานวิจัยของ Serazzi et al. (2023) Wijayanti et al. (2024) กิติมา จิงสุวดี และคณะ (2565) สาวิตรี พรหมรักษา และ ดารณี เอื้อชนะจิต (2564) ดังนั้นเพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ของระบบสารสนเทศทางการเงินบัญชี และความโปร่งใสของระบบสารสนเทศกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ที่มีผลต่อคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

การทบทวนวรรณกรรม

ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ (Saving cooperatives)

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวของสมาชิกอาชีพเดียวกันมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น โดยยึดหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านการเงิน การดำเนินงานจะมีคณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นตัวแทนเข้ามาบริหารงานในสหกรณ์แทนสมาชิกเรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินงาน” ทำหน้าที่บริหารกิจการสหกรณ์โดยจะมีการประชุมอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงาน แล้วจึงมอบหมายให้ “ฝ่ายจัดการ” รับผิดชอบปฏิบัติงานต่อไป ฝ่ายจัดการนั้นประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่บัญชี การเงิน และสินเชื่อ ฯลฯ การดำเนินงานหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการให้บริการสมาชิก ประกอบด้วย 1) ธุรกิจสินเชื่อ 2) ธุรกิจเงินรับฝาก (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2565) วิธีการประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี จำนวน 2 ประเภท ประกอบด้วยระบบบัญชีที่ทำด้วยมือ (Manual accounting system) และระบบบัญชีที่ทำด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer-Base accounting system) สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถใช้โปรแกรมระบบบัญชีออมทรัพย์เวอร์ชัน 2 ที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ฟรีหรือพัฒนาเองแต่ต้องผ่านเกณฑ์มาตรการควบคุมภายในที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2566)

แนวคิดระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System: AS)

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบการทำงานบัญชีที่สนับสนุนและดำเนินกิจกรรมทางการบัญชีผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการบันทึก การจัดเก็บข้อมูล รวบรวมและประมวลผลข้อมูลเพื่อนำเสนอผลทางการบัญชีสนับสนุนการตัดสินใจ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2566; ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร, 2563) งานวิจัยของ Wijayanti et al. (2024) กล่าวว่าความยืดหยุ่นในการเลือกระบบสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้งานว่าสามารถปรับแต่งโปรแกรมบางอย่าง

เป็นส่วนเพิ่มเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงความน่าเชื่อถือของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีความแม่นยำ เสถียรภาพ ตลอดจนสามารถช่วยนักบัญชีและผู้บริหารในการดึงข้อมูลการตัดสินใจออกใช้ได้อย่างถูกต้อง ความง่ายในการนำเสนอ ความง่ายของระบบสารสนเทศทางการบัญชีต้องขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบระบบสารสนเทศทางการบัญชี และการบูรณาการของระบบย่อยทั้งที่เป็นกายภาพและไม่เป็นกายภาพโดยเชื่อมต่อและทำงานกันอย่างกลมกลืนและฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ (Serazzi et al., 2023)

แนวคิดความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ (Information System Transparency: IT)

ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีที่มีความถูกต้องแม่นยำ มีการเปิดเผยข้อมูลเหมาะสม เข้าใจง่ายและโดยไม่ปกปิดข้อมูลแม้เพียงเล็กน้อย (กิตติมา จิณสุตติ และคณะ, 2565) งานวิจัยของ Ramos et al. (2024) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลด้วยความตั้งใจที่จะเปิดเผยข้อมูลพร้อมแบ่งปันข้อมูลให้กับส่วนต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลมีส่วนสำคัญต่อความเชื่อมั่นในการตัดสินใจและการดำเนินงานขององค์กรเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความถูกต้อง ของข้อมูลทางการบัญชีที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีอย่างเคร่งครัดในการจัดทำ วิเคราะห์และนำเสนอที่มีการตรวจสอบ ปรับปรุงจนเกิดความถูกต้องและรายงานบัญชีได้อย่างถูกต้อง (สภานิติบัญญัติ, 2564) และความชัดเจนในการให้ความสำคัญกับประโยชน์ของข้อมูลบัญชีที่เชื่อถือได้ สมบูรณ์ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน (สาวิตรี พรหมรักษา และ ดารณี เอื้อชนะจิต, 2564)

แนวคิดคุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Report Quality: FQ)

คุณภาพรายงานทางการเงิน หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินที่จะนำเสนอผลการดำเนินงานขององค์กรการปฏิบัติงานทางด้านบัญชีตามมาตรฐานการรายงานแสดงให้เห็นของการจัดทำบัญชีที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการตัดสินใจ (สภานิติบัญญัติ, 2564) งานวิจัยของพิมพาภรณ์ พิงบุญพานิชย์ และ นภา นาคแย้ม (2564) ศึกษาลักษณะคุณภาพของรายงานทางการเงินโดยเน้นว่าความครบถ้วนในการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ตลอดจนการให้ความหมายและคำอธิบายที่จำเป็นอย่างครบถ้วนสำหรับผู้ใช้เพื่อเข้าใจปรากฏการณ์นั้น ความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลทางการเงินโดยปราศจากอคติหรือความเอนเอียง ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่สามารถทำให้ผู้ใช้ตัดสินใจแตกต่างไปและความสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต และความผิดพลาดในการปฏิบัติงานในการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติงานที่กำหนดให้ปฏิบัติรวมถึงการทำงานที่ไม่ได้คุณภาพ ไม่ได้มาตรฐานขาดความระมัดระวัง (Serazzi et al., 2023)

สมมติฐานของการวิจัย

- H_1 : ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ
- H_2 : ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานการเงิน
- H_3 : ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยตามทะเบียนสหกรณ์ออนไลน์เฉพาะที่ดำเนินธุรกิจ จำนวน 1,380 สหกรณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานบัญชีระดับหัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่าสหกรณ์ละ 1 คน จำนวน 220 คน พิจารณาตามสัดส่วนของสหกรณ์ทั้ง 10 ภาคตามการแบ่งความรับผิดชอบในการตรวจสอบของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ SEM อยู่ระหว่าง 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้โดยมีตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 11 ตัวแปร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ควรเก็บ 10-20 เท่า (Hair et al., 2010) จึงเท่ากับ 110-220 ตัวอย่าง จึงจะมีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมลิสเรล โดยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างสูงสุด 20 เท่า โดยจัดสรรขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนสหกรณ์ในแต่ละภูมิภาคกับยอดรวมของสหกรณ์ทั้งหมดได้ขนาดตัวอย่าง 220 สหกรณ์ คำนวณเพิ่มเติมสำหรับสหกรณ์ที่ไม่ตอบกลับร้อยละ 60 จำนวน $220 + 132 = 352$ ชุด ดังนั้นผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจริง จำนวน 360 ชุด เนื่องจากพิเศษให้ส่งตัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้พัฒนาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิโดยแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 3 ด้าน 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี 12 ข้อ 2) ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ 7 ข้อ และ 3) คุณภาพรายงานการเงิน ข้อ 12 รวมทั้งสิ้น 31 ข้อ เป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (5= เห็นด้วยมากที่สุด 4= เห็นด้วยค่อนข้างมาก 3= เห็นด้วยปานกลาง 2= เห็นด้วยค่อนข้างน้อย 1= ไม่เห็นด้วยเลย) (ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา คำพิทักษ์, 2563) การกำหนดเกณฑ์และการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยโดยวิธีการแบ่งตามอัตรากาขั้น โดยมีเกณฑ์ในการแปลค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึงเห็นด้วยค่อนข้างมาก 2.51-3.50 หมายถึงเห็นด้วยปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึงเห็นด้วยค่อนข้างน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด (สาวิตรี พรหมรักษา และ ดารณี เอื้อชนะจิต, 2564)

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CV) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญวิจัยด้านการบัญชีตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของรายการข้อคำถามด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้มา วิเคราะห์ค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.33-1.00 สรุปค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.879 เมื่อทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับบุคคลากรทางด้านบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง แบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบนี้จะไม่รวมอยู่ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยครั้งนี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค (Cronbach's α) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี 0.898 ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ 0.910 และคุณภาพรายงานทางการเงิน 0.890 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 (Cortina, 1993) สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

โครงการวิจัยได้ผ่านการพิจารณาและได้รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยแม่โจ้เลขที่ MJUIRB No. HS013/67 ตามใบรับรองโครงการเลขที่ COA No. HS011/67 ลงวันที่ 29 เมษายน 2567

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทางไปรษณีย์ครั้งแรกวันที่ 1-31 พฤษภาคม 2567 โดยแนบซองจดหมายติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบกลับทางไปรษณีย์ภายใน 10 วันทำการ มีแบบสอบถามถูกตีกลับ จำนวน 6 ชุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีสหกรณ์ระดับหัวหน้างานบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และกรรมการสหกรณ์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบัญชีของสหกรณ์ แบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้รับตอบกลับครั้งแรก จำนวน 113 ชุด ผู้วิจัยจึงติดตามเพิ่มเติมทางโทรศัพท์จากสหกรณ์ระยะเวลาเพิ่มอีก 2 เดือน วันที่ 1 มิถุนายน – 31 กรกฎาคม 2567 จึงได้แบบสอบถามเพิ่มเติมอีก 107 ชุด รวมเป็น 220 ชุด โดยมีอัตราตอบกลับร้อยละ 61.11 เพียงพอต่อการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างมากที่สุด 20 เท่า ของตัวแปรสังเกตได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรระบบสารสนเทศทางการบัญชี ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ และคุณภาพรายงานการเงินเพื่อตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเข้าทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL 10.20 เนื่องจากข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาศึกษามีการแจกแจงเป็นปกติแบบ Multivariate normality โดยเงื่อนไขสำคัญก็คือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต้องเป็นอิสระ การแจกแจงของข้อมูลไม่เบ้ และไม่โด่งจนผิดปกติ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation: ML) เพื่อยืนยันโมเดล SEM คุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับเกณฑ์ในการปรับเส้นทางโดยการพิจารณาจากค่าดัชนีปรับแบบจำลอง (Model modification indices) จะทำควบคู่ไปกับการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางทฤษฎี

ในการศึกษาประสิทธิภาพของโมเดล จากกลุ่มดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดลกับข้อมูล เช่น สถิติไคแอสควร์ ดัชนี GFI (Goodness of Fit Index), AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) ดัชนีที่บอกถึงความคลาดเคลื่อนของโมเดล คือ ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root Mean Squared Residual: RMR) และความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าของโมเดล (Root Mean Squared of Error Approximation: RMSEA)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลตัวแปรระบบสารสนเทศทางการบัญชี ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ และคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.90$, $SD=0.59$) และองค์ประกอบแต่ละด้านระดับมาก ดังนี้ ความยืดหยุ่น ($M=4.18$, $SD=0.60$) ความน่าเชื่อถือ ($M=3.78$, $SD=0.68$) ความง่าย ($M=3.66$, $SD=0.80$) การบูรณาการ ($M=3.99$, $SD=0.69$) เมื่อพิจารณาความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.61$, $SD=0.77$) และองค์ประกอบแต่ละด้านระดับมาก ดังนี้ การเปิดเผย ($M=3.56$, $SD=0.90$) ความถูกต้อง ($M=3.48$, $SD=0.85$) ความชัดเจน ($M=3.79$, $SD=0.82$) เมื่อพิจารณาคุณภาพรายงานการเงิน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.96$, $SD=0.56$) และองค์ประกอบแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ความครบถ้วน ($M=4.02$, $SD=0.71$) ความเป็นกลาง ($M=4.02$, $SD=0.71$) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ($M=3.94$, $SD=0.65$) และความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ($M=3.85$, $SD=0.73$)

2. การพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ที่มีต่อคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์กับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าตัวแปรทั้งหมดซึ่งศึกษามีการแจกแจงใกล้เคียงปกติ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปร ($n=220$)

ตัวแปร	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skewness	Kurtosis	ระดับ
ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (AS)	3.90	0.59	-0.301	0.276	มาก
AS1: ความยืดหยุ่น	4.18	0.60	-0.447	-0.174	มาก
AS2: ความน่าเชื่อถือ	3.78	0.68	-0.240	-0.130	มาก
AS3: ความง่าย	3.66	0.80	-0.338	-0.047	มาก
AS4: การบูรณาการ	3.99	0.69	-0.740	1.274	มาก
ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ (IT)	3.61	0.77	-0.651	1.049	มาก
IT1: การเปิดเผย	3.56	0.90	-0.610	0.619	มาก
IT2: ความถูกต้อง	3.48	0.85	-0.681	0.820	มาก
IT3: ความชัดเจน	3.79	0.82	-0.637	0.723	มาก
คุณภาพรายงานการเงิน (FQ)	3.96	0.56	-0.149	-0.450	มาก
FQ1: ความครบถ้วน	4.02	0.71	-0.534	0.370	มาก
FQ2: ความเป็นกลาง	4.02	0.70	-0.190	-0.865	มาก
FQ3: ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	3.94	0.65	-0.123	-0.358	มาก
FQ4: ความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน	3.85	0.73	-0.721	1.285	มาก

การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate relationship) โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัว พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.195-0.802 ซึ่งเป็นได้ว่าทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น อีกทั้งค่าสัมประสิทธิ์มีค่าไม่มากกว่า 0.85 นับว่าตัวแปรทุกคู่ไม่มีความสัมพันธ์กันมากจนเกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Hair et al., 2010) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	AS1	AS2	AS3	AS4	IT1	IT2	IT3	FQ1	FQ2	FQ3	FQ4
AS1	1.000										
AS2	0.672**	1.000									
AS3	0.492**	0.802**	1.000								
AS4	0.487**	0.613**	0.648**	1.000							
IT1	0.355**	0.663**	0.737**	0.589**	1.000						
IT2	0.405**	0.638**	0.672**	0.633**	0.789**	1.000					
IT3	0.386**	0.551**	0.534**	0.591**	0.579**	0.742**	1.000				
FQ1	0.456**	0.562**	0.468**	0.584**	0.482**	0.553**	0.723**	1.000			
FQ2	0.358**	0.394**	0.302**	0.343**	0.195**	0.234**	0.342**	0.507**	1.000		
FQ3	0.432**	0.602**	0.518**	0.539**	0.466**	0.494**	0.509**	0.582**	0.547**	1.000	
FQ4	0.384**	0.560**	0.568**	0.590**	0.543**	0.574**	0.517**	0.525**	0.336**	0.705**	1.000

** ระดับนัยสำคัญที่ $p < 0.01$

การตรวจสอบโมเดลการวัดตัวแปรแฝง พบว่า โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงระบบสารสนเทศทางการบัญชี โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ และโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงคุณภาพรายงานการเงิน สามารถวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ที่กำหนด เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้น พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใสของระบบสารสนเทศและคุณภาพรายงานทางการเงิน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.779 ($p < 0.01$) และ 0.641 ($p < 0.01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 และ 2 นอกจากนี้ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน ด้วยขนาดอิทธิพล 0.317 ($p < 0.01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 อีกทั้งระบบสารสนเทศทางการบัญชีส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงินผ่านความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ขนาดอิทธิพล 0.247 ($p < 0.01$) โดยผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ร้อยละ 82.70 โดยมีค่า $\chi^2 = 29.072$, $df = 22$, $\chi^2/df = 1.321$, CFI=0.997, GFI=0.976, AGFI=0.929, RMSEA=0.038, SRMR=0.029 รายละเอียดดังตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และภาพที่ 2

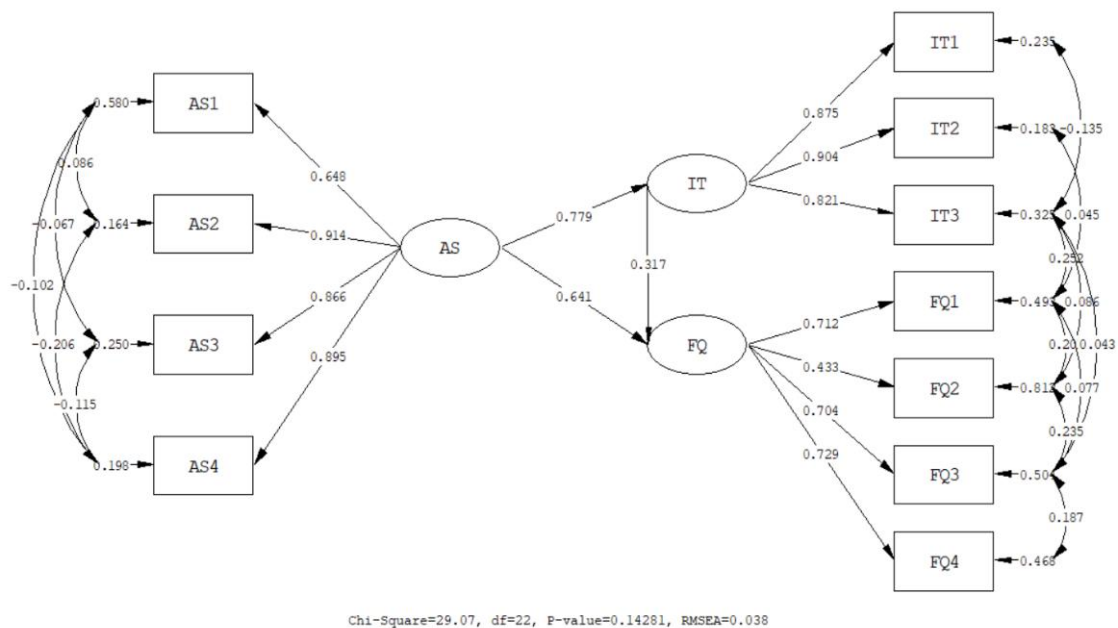
ตารางที่ 3 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรเหตุกับตัวแปรผล

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล					
	IT			FQ		
	DE	IDE	TE	DE	IDE	TE
ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (AS)	0.779**	-	0.779**	0.641**	0.247**	0.888**
	11.514	-	11.514	10.443	3.088	10.443
ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ (IT)	-	-	-	0.317**	-	0.317**
	-	-	-	3.048	-	3.048
R ²			0.607			0.827
$\chi^2=29.072$, $df=22$, $\chi^2/df=1.321$, $p\text{-value}=0.143$, $CFI=0.997$, $GFI=0.976$, $AGFI=0.929$, $RMSEA=0.038$, $SRMR=0.029$						

** ระดับนัยสำคัญที่ $p < 0.01$

ตาราง 4 ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องและค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ดัชนีความ กลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	ก่อนปรับโมเดล		หลังปรับโมเดล	
		ค่า	การพิจารณา	ค่า	การพิจารณา
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	265.69	ไม่ผ่าน	29.072	ผ่าน
p-value	$p < 0.05$	0.000	ไม่ผ่าน	0.143	ผ่าน
χ^2/df	< 2.00	NA	ไม่ผ่าน	1.321	ผ่าน
CFI	> 0.90	0.937	ผ่าน	0.997	ผ่าน
GFI	> 0.90	0.819	ไม่ผ่าน	0.976	ผ่าน
AGFI	> 0.90	0.709	ไม่ผ่าน	0.929	ผ่าน
SRMR	< 0.05	0.073	ไม่ผ่าน	0.029	ผ่าน
RMSEA	< 0.05	0.158	ไม่ผ่าน	0.038	ผ่าน

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ (หลังปรับ)

การอภิปรายผลการวิจัย

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีผลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใสของระบบสารสนเทศของสหกรณ์ออมทรัพย์ แสดงให้เห็นได้ว่าในยุคสมัยเศรษฐกิจดิจิทัลหากสหกรณ์ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสของระบบสารสนเทศช่วยให้การจัดการข้อมูลมีความถูกต้องและลดข้อผิดพลาด ซึ่งส่งผลให้สมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียของสหกรณ์เข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลาได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chang (2020) กล่าวว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้ใช้งาน นอกจากนี้ในบริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลสามารถช่วยให้การตรวจสอบและการทำรายงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงลดโอกาสในการเกิดความผิดพลาดจากการดำเนินงาน

ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานการเงินแสดงให้เห็นได้ว่าหากสหกรณ์มีการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชีด้วยระบบที่ทันสมัย ใช้งานง่าย ยืดหยุ่น และมีความน่าเชื่อถือ มีระบบการควบคุมภายในด้วยสภาพแวดล้อมการบันทึกบัญชีเหมาะสมกับยุคเศรษฐกิจดิจิทัลจะสามารถเพิ่มคุณภาพของรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ โดยเฉพาะในด้านการลดข้อผิดพลาด ในการจัดทำงบการเงินของสหกรณ์ตามแบบหรือมาตรฐานการบัญชีที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิชัย ชันทอง และ ขจิต ฑ กาฬสินธุ์ (2564) กล่าวว่า การใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีประสิทธิภาพทำให้องค์กรสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานการบัญชีได้อย่างครบถ้วน ซึ่งนำไปสู่การจัดทำรายงานการเงินที่มีคุณภาพสูงในการปฏิบัติงาน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถแก้ไขปัญหาส่งผลต่อการปฏิบัติงานทางบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Serazzi et al., 2023; พิมพาภรณ์ พึ่งบุญพานิชย์ และ นภา นาคแย้ม, 2564) มีความน่าเชื่อถือและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (สุภาดา ฐีรพงศ์, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติมา จิงสุวดี และคณะ (2565) แนะนำว่า ความโปร่งใสของระบบเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มคุณภาพของรายงาน

การเงินขององค์กรได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี พรหมรักษา และ ดารณี เอื้อชนะจิต (2564) แนะนำว่าผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาสารสนเทศทางการบัญชีให้มีการจัดการระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความยืดหยุ่น ด้านความพร้อมใช้งาน เพื่อให้เกิดคุณภาพของสารสนเทศทางการบัญชี ดังนั้นสหกรณ์ควรให้ความสำคัญเรื่องความโปร่งใสของระบบสารสนเทศผ่านการใช้ซอฟต์แวร์ที่สามารถบันทึกและตรวจสอบข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้การฝึกอบรมพนักงานในการใช้ระบบสารสนเทศอย่างถูกต้อง ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยควรพิจารณาใช้ระบบคอมพิวเตอร์ที่รองรับมาตรฐานการบัญชีปัจจุบัน เช่น การจัดการฐานข้อมูลและการทำบัญชีอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน

ความโปร่งใสของระบบสารสนเทศมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานการเงิน แสดงให้เห็นได้ว่า ความโปร่งใสทำให้การเงินสหกรณ์มีความน่าเชื่อถือและช่วยลดความเสี่ยงในการจัดทำงบการเงินไม่ถูกต้อง สหกรณ์ออมทรัพย์ควรตระหนักถึงการพัฒนาสารสนเทศที่มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติมา จิงสุวดี และคณะ (2565) กล่าวว่า การจัดทำมีระบบการควบคุมภายในและการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศอย่างโปร่งใสของสหกรณ์เป็นสิ่งที่มาด้วยกัน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการมีจริยธรรมและความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจ จึงต้องมีหลักการ แผนงาน และข้อกำหนดในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน สะท้อนความโปร่งใสในการดำเนินงานของสหกรณ์ นอกจากนี้ระบบสารสนเทศทางการบัญชียังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางบัญชีผ่านความโปร่งใสของระบบสารสนเทศ โดยระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีความโปร่งใสจะช่วยให้ข้อมูลทางการเงินมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้นซึ่งส่งผลให้คุณภาพรายงานการเงินสูงขึ้น (Rossi & Lenzi, 2020)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะกรรมการสหกรณ์ควรนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดทำบัญชีและรายงานการเงินหรืองบการเงินด้วยระบบคอมพิวเตอร์ จะช่วยเพิ่มข้อมูลทางการเงินให้มีความถูกต้องทันเวลา เพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานของสหกรณ์ ลดข้อผิดพลาดในการทำบัญชี และเสริมสร้างความเชื่อมั่น และเพิ่มความสะดวกให้กับสมาชิกในการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น การกู้ยืมเงินและชำระหนี้เงินกู้ยืมออนไลน์ผ่านโปรแกรมระบบคราวน์ที่น่าเชื่อถือ การยืนยันยอดทุนเรือนหุ้นนี้ และเงินรับฝากออนไลน์ เป็นต้น
2. คณะกรรมการสหกรณ์ควรพัฒนากระบวนการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดระเบียบว่าด้วยการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศต่างๆ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านมติที่ประชุมกรรมการประจำเดือน หรือขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ก่อนถือใช้จะช่วยเพิ่มความโปร่งใส ตรวจสอบได้และลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบยังสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทางธุรกิจและการวางแผนกลยุทธ์เพื่อความเติบโตและความยั่งยืนของสหกรณ์
3. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการกำกับดูแล ตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์โดยตรง ควรส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ด้านระบบสารสนเทศให้กับข้าราชการเจ้าหน้าที่บัญชีและสมาชิกสหกรณ์ สร้างความเข้าใจและสามารถใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการตรวจบัญชีประจำปีเพื่อแสดงความเห็นต่อการเงินของสหกรณ์ การกำกับดูแล

ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจสำหรับสหกรณ์ที่ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

4. กรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ควรมีนโยบายในการสื่อสารข้อมูลการเงินและข้อมูลสารสนเทศทางธุรกิจให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบสารสนเทศสมัยใหม่ เพื่อให้สหกรณ์เผยแพร่ข้อมูลสำคัญในทางปฏิบัติแก่สมาชิกและผู้มีส่วนได้เสีย เช่น งบการเงินประจำเดือน งบการเงินประจำปี งบประมาณและผลการดำเนินงานรายเดือน รายไตรมาส และรายปี เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของสมาชิก นอกจากนี้การให้ข้อมูลสารสนเทศทางธุรกิจอย่างโปร่งใสตรงไปตรงมาจะช่วยให้สมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการตัดสินใจเชิงธุรกิจ เพื่อส่งเสริมและยกระดับขีดความสามารถเชิงธุรกิจสหกรณ์ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สามารถบริการสมาชิกได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สนใจควรทำการศึกษาหรือขยายขอบเขตไปยังองค์กรธุรกิจอื่นๆ เช่น สหกรณ์การเกษตรหรือสหกรณ์ประเภทอื่นตามกฎหมายสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคธุรกิจ เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรไม่เหมือนกัน เพื่อนำข้อมูลจากปัจจัยเชิงสาเหตุของคุณภาพรายงานการเงินมาใช้พัฒนาวางแผนในการดำเนินธุรกิจแก่สหกรณ์และองค์กรธุรกิจอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมในแต่ละบริบทของหน่วยงานธุรกิจนั้นๆ

2. ผู้สนใจควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีสหกรณ์อาจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อให้นักศึกษามีความสมบูรณ์ ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2566). *มาตรการการควบคุมภายในที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร*. https://www.cad.go.th/download/info_law/guideline/guideline_cad_25660628_v40.pdf
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์นอกภาคเกษตร ประจำปี 2566*. https://www.cad.go.th/download/statistic1/out_2_66.pdf
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2565). *การจัดการความรู้เรื่องการสร้างเสถียรภาพระบบสหกรณ์ออมทรัพย์*. https://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_6515606961.pdf
- กิตติมา จิงสุวดี, ประนอม คำผม, นลินี ทองประเสริฐ, ปิยกนิษฐ์ โชติวนิช, อัยรดา พรเจริญ, และ อโณทัย ทหารสาร. (2565). การพัฒนาตัวชี้วัดด้านความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 491-508.

- คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ. (2567). *แผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570)*.
https://www.cai.ku.ac.th/download/plandevelop_coop5.pdf
- ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563. (2563, 9 ตุลาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 238 ง. 11-37.
- ธัญกานต์ คชฤทธิ์ และ กุสุมา คำพิทักษ์. (2563). การยอมรับระบบคลาวด์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบสารสนเทศการบัญชีภาคธุรกิจสำหรับผู้ทำบัญชี. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(1), 13-22.
- พิมพ์ภรณ์ พึ่งบุญพานิชย์ และ นภา นาคแย้ม. (2564). ผลกระทบของการบัญชีดิจิทัลที่มีต่อคุณภาพรายงานการเงิน. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 16(1), 26-43.
- สาวตรี พรหมรักษา และ ดารณี เอื้อชนะจิต. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสารสนเทศทางการบัญชีและประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 14(2), 35-49.
- สุภาดา ฐิพงษ์. (2565). ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานบัญชีกับคุณภาพรายงานการเงินนักบัญชียุค Digital Disruption ธุรกิจโรงแรม จังหวัดพิษณุโลก. *วารสาร มจร การพัฒนาลังคม*, 7(2), 126-137.
- สุทธิชัย ชันทอง และ ขจิต ฦ กาฬสินธุ์. (2564). ผลกระทบของวิสัยทัศน์องค์กร สมรรถนะทางการบัญชี เทคโนโลยีทางการบัญชี และสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานที่มีต่อการประยุกต์ใช้การบัญชีดิจิทัลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 14(1), 43-54.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2564). *คู่มืออธิบายกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- Agus, M., Hanifah Salsabila, M., & Harahap, N. S. A. (2023). Penerapan sistem informasi akuntansi. *Jurnal EMT KITA*, 7(2), 317-324. <https://doi.org/10.35870/emt.v7i2.891>
- Chang, W. (2020). The impact of accounting information systems on information transparency: Evidence from emerging markets. *Journal of Accounting and Public Policy*, 39(4), 213-234.
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha: An examination of theory and applications?. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98-104.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice Hall.
- Ramos, L. N., Gutierrez, I., Vasques, A. V., Calderon, L. Correa, K. R. & Beleno, C. G. (2024). Family business: Transparency in financial information from corporate governance practices. *Procedia Computer Science*, 231, 484-489. <http://10.1016/j.procs.2023.12.238>
- Rossi, A., & Lenzini, G. (2020). Transparency by design in data-Informed research: A collection of information design patterns. *Computer Law & Security Review*, 37, 1-22. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2020.105402>

- Sangkaew, P., Suphachin, R. , & Chalomklang, C. (2024, 18 July). *Using of cooperative law for auditing of cooperative: Perspective of the cooperative auditor* [Paper presentation]. The 4th National and International Conference on Cooperatives and Social Enterprises: “Advancing Sustainable Development: Empowering Cooperatives and Social Enterprises for Global Impact”. Kasetsart University, Bangkok.
- Serazzi, M. M., Benito, O. G. & Partal, M. M. (2023). A new perspective of BDA and information quality from final users of information: A multiple study approach. *International Journal of Information Management*, 73, 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.10.2683>
- Wijayanti, P., Mohamend, I. S. & Daud, D. (2024). Computerized accounting information system: An application of task technology fit model for microfinance. *International Journal of Information Management Data Insights*, 4(1), 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.jjime.2024.100224>

